

VI FÖR SVERIGE FRAMÅT!

**Ansvar och resultat för klimat
och miljö
Kommitté 2**

Centerpartiets partistämman 26-29 september 2019

1   **Ansvar och resultat för** 2   **klimat och miljö**

3
4   Världens utsläpp måste minska. Men trots att nästan alla världens länder står bakom
5   Parisavtalets klimatmål så ökar utsläppen, i Sverige, i Europa och i världen. Runtom i världen
6   samlas unga människor för manifestationer för klimatet. Det rådande tillståndet i miljön och
7   klimatet är alarmerande och akut. Men vi får inte låta larmrapporterna förlama oss,
8   klimatfrågan är vår tids största utmaning och det krävs politisk handlingskraft och ledarskap.

9   Centerpartiets miljö- och klimatpolitik är liberal och resultatinkriktad. Vi är en grön motor i
10   omställningen. Under vår tid i regeringsställning kombinerades ekonomisk utveckling med
11   minskade utsläpp. Det är något Sverige och världen behöver mer av.

12   Vi har konsekvent drivit en resultatinkriktad politik, byggd på teknisk utveckling och
13   innovation. Vi tror på en mångfald av lösningar och vi ser till hela Sveriges möjlighet och
14   potential att agera som ett föredöme i omställningen, för resten av världen. För att möjliggöra
15   den omställning som krävs spelar självklart det offentliga en roll, men vi vet att främst
16   handlar det om företagens, individens och organisationers innovationskraft och engagemang,
17   som är avgörande. Politikens roll är att ta fram smarta styrmedel som gör det enklare och mer
18   lönsamt, för såväl företag som privatpersoner, att ställa om till ett hållbart och klimatsmart
19   samhälle.

20   Arbetet för ett klimatneutralt Sverige och Europa startar underifrån, runt om i Sveriges alla
21   kommuner och hos alla individer. Vi har alla ett ansvar att bidra och förändra beteenden som
22   inte är långsiktigt hållbara. Vi ska alla bidra och alla ska ges rätt förutsättningar att minska sitt
23   klimatavtryck. Alternativet att inte ställa om kommer alltid vara sämre, både för individen och
24   kommande generationer, för samhället och för den övriga världen.

25   **Klimatnytta globalt – miljövinster lokalt**

26   Den gröna omställningen är full av fördelar och möjligheter på områden som når långt utanför
27   miljöpolitiken. Värden som är viktiga både lokalt och globalt drivs fram av en grön
28   omställning. En av de stora drivkrafterna för omställningen i många länder är problem med
29   lokala luftföroreningar. En ökad elektrifiering och utfasning av fossila bränslen ger renare
30   miljö och bättre folkhälsa. Att lyfta fram dessa hälsovinster, utöver klimatvinsten, är viktigt
31   för att öka acceptansen för den nödvändiga omställningen.

32   En annan lokal nytta, runt om på den svenska landsbygden, är potentialen att skapa jobb och
33   företagande. Det svenska lantbruket har nycklarna till förnybara drivmedel, byggmaterial,
34   gröna kemikalier och spännande innovationer. Bioraffinaderier byggs där tillgången på råvara
35   är stor och skapar därmed arbetstillfällen långt utanför storstäderna. Staden är beroende av
36   landsbygden för den grundläggande försörjningen av mat, råvaror och energi.

37   Europas energimarknader integreras allt mer. Mer än hälften av energin som används i EU
38   importeras från andra länder, främst i form av olja och gas. Putins Ryssland är den största
39   exportören. Kolkraftverk står för en alltför stor del av EU-ländernas energiproduktion. För att
40   nå klimatmålen i Parisavtalet och minska EU:s beroende av Ryssland måste andelen förnybart
41   öka och arbetet för energieffektivisering intensifieras. Det förutsätter en fördjupad

42 energiunion, där medlemsländernas energisystem byggs ihop och där länder med större
43 möjligheter till klimatsmart energiproduktion tillåts att bidra mer till unionens totala
44 energiproduktion. Det skapar stora möjligheter för Sverige. Export av förnybar el gör stor
45 klimatnytta när den ersätter fossil produktion i andra länder. Sverige kan bli Europas gröna
46 batteri och bidra till att fasa ut kol, olja och gas i resten av unionen. För att vi ska kunna
47 optimera utbyggnaden av förnybar energi i Europa krävs mer investeringar i infrastruktur för
48 energiöverföring. Nationella monopol behöver avvecklas och EU:s energiunion fullt ut
49 genomföras.

50 ***En klimatpolitik som gör skillnad***

51 Klimatutmaningen är global och känner inga gränser. Det är därför helt avgörande med ett
52 internationellt samarbete för att minska utsläppen, och nå de åtagande som beslutats om i
53 Parisavtalet. Centerpartiet menar att EU och Sverige ska vara ett föredöme för det
54 internationella klimatarbetet. För att nå Sveriges klimatmål om nettonollutsläpp till 2045
55 behöver utsläppen minska i genomsnitt mellan fem och åtta procent per år. Trots detta var
56 minskningen mindre än en procent per år den senaste mandatperioden och 2018 ökade
57 utsläppen. Så får det inte fortsätta. Klimatfrågan rymmer också viktiga fördelningspolitiska
58 aspekter, inklusive jämställdhet.

59 Centerpartiet vill höja ambitionen för EU:s klimatarbete och driver samma tuffa mål för
60 Europa som vi gör för Sverige. Vi vill se tuffare mål för klimatutsläpp, energieffektivisering
61 och andelen förnybar energi. Målen måste skärpas till att motsvara noll nettoutsläpp till 2040
62 på både svensk och europeisk nivå, och delmålen 2030 måste skärpas i linje med detta.
63 Centerpartiet vill att alla länder ska bidra till måloppfyllnad och vill därför se bindande
64 nationella klimat- och energimål för EU:s medlemsländer. Det behövs skarpa ekonomiska
65 sanktioner så att länderna tar målen på allvar, eftersom endast ett fåtal länder ser ut att nå
66 målen. Det måste få så kännbara konsekvenser för ett EU-land att inte uppfylla målen, att det
67 är bättre att investera i den gröna omställningen än att låta bli.

68 Just nu pågår ett arbete med att ta fram en långsiktig klimatstrategi på EU-nivå. Denna
69 strategi ska peka ut och konkretisera hur EU-länderna ska kunna leva upp till Parisavtalet och
70 de löften som gavs där. Det är avgörande att vi så snabbt som möjligt sätter ett tydligt mål för
71 netto noll-utsläpp på EU-nivå. Samtidigt måste vi också kraftigt skärpa våra insatser här och
72 nu. Klimatlagstiftningen på EU-nivå måste skärpas och klimatambitionerna höjas under
73 kommande mandatperiod

74 Ska vi klara klimatomställningen i hela EU måste vi också i större utsträckning än i dag byta
75 ut material vars produktion eller användning är dåligt för klimatet till förnybara och hållbara
76 material. Det handlar om att bygga mer i trä, ersätta fossil plast med biobaserad och minska
77 användningen av bomull i kläderna till förmån för exempelvis klimatsmart biomassa från
78 skogen. Mer måste göras för att öka investeringarna och innovationsgraden i den europeiska
79 bioekonomin.

80 ***EU:s främsta klimatverktyg måste bli mer kraftfullt***

81 EU:s främsta klimatverktyg, handeln med utsläppsrätter (EU ETS) har under de senaste åren
82 förbättrats. Ytterligare skärpningar krävs dock för att det ska bli ett modernt och effektivt
83 verktyg för att nå klimatmålen i Parisavtalet. Prissignalen behöver stärkas så att den driver
84 fram investeringar i utsläppssnål teknik. Genom att skärpa taket för hur många utsläppsrätter
85 som delas ut varje år, successivt minska överskottet på utsläppsrätter och införa ett prisgolv
86 skapas större förutsägbarhet för industrin som vet vilket minimipris de har att förhålla sig till.
87 Dessutom ger det drivkraft för att agera och investera tidigt i utsläppssnål teknik.

88 För att fler ska betala kostnaderna för sin klimatpåverkan behöver systemet utvidgas till fler
89 sektorer, till exempel genom att även omfatta sjöfarten och den internationella flygtrafiken till
90 och från EU. Ska handeln fungera effektivt behöver gratisutsläppen av utsläppsrätter
91 upphöra. Därför anser Centerpartiet att nästa revidering av systemet ska medföra att alla
92 utsläppsrätter ska auktioneras.

93 Dessutom måste den kompensation som vissa länder ger till sin industri för ökade
94 energikostnader när utsläppshandeln får genomslag upphöra. Den motverkar hela syftet med
95 utsläppshandeln, att ökade kostnader ska ge incitament att ställa om och effektivisera sin
96 energianvändning. Dessutom snedvrider det konkurrensen.

97 Parallellt med att utsläppen ska minska måste även incitamenten för minusutsläpp, så kallade
98 negativa utsläpp, stärkas. Detta gäller såväl storskaliga satsningar på minusutsläpp likväl som
99 småskalig teknik för biokol i verksamheter som inte omfattas av industrisatsningarna på
100 minusutsläpp. Tekniken för minusutsläpp är dyr och betalningsviljan är idag låg, därför har
101 Centerpartiet drivit igenom offentliga satsningar på minusutsläpp i Sverige. Det är viktigt att
102 utvecklingen går framåt både nationellt och internationellt och därför vill Centerpartiet skapa
103 ett system för minusutsläpp på EU-nivå där varje aktör som genererar minusutsläpp får
104 ersättning för det. FN:s klimatpanel bekräftar i sin senaste rapport att minusutsläpp måste till
105 om vi ska kunna nå klimatmålen. EU bör därför belöna minusutsläpp och på så sätt se till att
106 tillräckliga investeringar kommer på plats.

107

108 ***Ett förnybart, stabilt och flexibelt elsystem***

109 Sverige är ett fantastiskt land med god tillgång till stora mängder vind-, vatten- och biokraft
110 som genom generationer försett oss med el, energi och bränslen med låg klimatpåverkan.
111 Bioenergin är den största energikällan redan idag, men potentialen att göra mer är enorm, inte
112 minst från den stadigt växande skogen. Sverige har en industri med stor kompetens och
113 tekniskt kunnande, som dessutom konkurrerar i den absoluta världstoppen i hållbarhet.
114 Omställningen till ett förnybart elsystem går snabbt. Solceller konkurrerar ut befintlig kolkraft
115 runt om i världen och i Sverige byggs ny vindkraft på marknadsmässiga villkor. Det finns
116 goda förutsättningar för ett helt förnybart och stabilt elsystem; el från sol och vind, till havs
117 och på land, och flexibel vattenkraft och biokraft som kan hjälpa till att täcka elbehovet när
118 vädret varierar. Vi behöver utveckla tekniken med energilagring och stimulera nya
119 innovationer, exempelvis för vätgas.

120 Centerpartiet har varit med om samtliga stora energiöverenskommelser i modern tid. 2003 var
121 vi med och införde elcertifikatsystemet för att främja förnybar energi. 2009 lade vi grunden
122 tillsammans med Alliansen och den förnybara energin byggdes ut. 2016 slöts den senaste
123 politiska energiöverenskommelsen som har bidragit till att skapa stabilitet och långsiktiga
124 spelregler för både energibranschen, svensk industri och hushållen. I takt med snabbt
125 minskande kostnader för förnybar elproduktion har viljan runt om i världen att investera i ny
126 kärnkraft minskat. Kostnaden för ny kärnkraft är hög och skulle kräva kraftiga subventioner
127 eller två- till tredubblade elpriser jämfört med idag för att vara lönsam.

128 Det tydligaste politiska styrmedlet de senaste decennierna har varit elcertifikatsystemet. Syftet
129 har varit att få ett tredje ben i energisystemet, med mer förnybar energi utöver vattenkraft,
130 samt att få till en storskalig marknadsintroduktion och pressa priser för ny småskalig förnybar
131 kraft. Systemet har varit mycket effektivt i att få in mer förnybar energi till mycket låga priser
132 och lyckats så väl att landbaserad vindkraft nu kan byggas på marknadsmässiga villkor.
133 Dessutom har målet inom elcertifikatsystemet till 2020 redan uppnåtts och mycket talar för att
134 målet till 2030 kommer nås långt före dess. Då är det också rimligt att avveckla systemet och

135 låta den fortsatta utbyggnaden stå på egna ben. Det politiska uppdraget är dock inte slut. Det
136 finns fortfarande mycket regler som hindrar småskalig produktion och segdragna
137 tillståndsprocesser som skapar osäkerhet för de större investerarna.

138 I ett förnybart kraftsystem kommer elpriserna variera mer än idag. Sett över året förutspås
139 dock ingen större skillnad i energikostnaderna och en klok konsument har stora möjligheter
140 att tjäna på utvecklingen. När tillgången på el är stor behöver priserna bli låga. Det är inte
141 konstigare än att en researrangör som sålt för få platser rear ut de sista via ”sista minuten-
142 biljetter”. Vi har sett exempel på situationer med negativa elpriser. Tyvärr slår inte detta
143 igenom till kunderna. Det beror på att alltför få har mätning per timme och både nätavgift och
144 skatt är fasta kostnader som inte varierar med elpriset. Centerpartiet vill att
145 användarflexibiliteten ska öka.

146 I det förnybara kraftsystemet är det betydligt fler timmar med stora elöverskott, än med stora
147 underskott. Systemmässigt innebär det en större utmaning. Centerpartiet vill möjliggöra nya
148 affärsmodeller och användning av mer el när den är billig. Som konsument ska det vara
149 möjligt att bidra till en systemtjänst som är positiv för elnätet, till exempel genom att ladda
150 din elbil vid tidpunkter med stora överskott och på så sätt få betalt för det. För att uppnå detta
151 vill vi att samtliga kunders elförbrukning ska mätas och debiteras per timme som högsta
152 enhet. Vi vill även att elskatten ska bli flexibel genom att den läggs procentuellt på fakturan,
153 istället för som en fast avgift i ören/kWh. Fördelarna av en ökad användarflexibilitet
154 uppkommer främst på systemnivå i elnätet och i samhällsekonomiska möjligheter till utökade
155 etableringar. Vårt mål är att de vinsterna också ska komma kunderna till del i högre grad.
156

157 ***Ett effektivt elsystem***

158 Ett av de stora problemen i det svenska elsystemet är inte tillgången på energi, utan tillgången
159 på lokal kapacitet; att elen som produceras inte når dit den behövs. Vi ser redan idag
160 begynnande problem i såväl storstadsområden som i mindre orter på grund av att elnätet inte
161 är tillräckligt utbyggt och att lokal produktion inne i städer läggs ned eller inte expanderar i
162 samma omfattning som behoven ökar. För att avhjälpa problemen behövs nya lösningar. Att
163 bygga ny storskalig elproduktion, som kärnkraft, som vissa hävdar, avhjälper inte problemet,
164 eftersom det handlar om flaskhalsar i näten in till städerna och brist på elproduktion lokalt. Vi
165 behöver istället öka den lokala kraftproduktionen, överföringskapaciteten samt korta
166 tillståndsprocesserna för nya ledningar och för nya produktionsanläggningar. Tekniken måste
167 användas smartare. Elnätsregleringen och lagstiftningen behöver anpassas till rådande läge
168 och det behöver bli mer lönsamt med kraftvärme och annan lokal elproduktion.

169 Förnybar kraftvärme är en viktig del i energisystemet. Kraftvärmen kan tillhandahålla lokalt
170 producerad kraft, samtidigt som överskottsvärmen effektivt tas omhand för att värma bostäder
171 och lokaler. Centerpartiets mål är ett energisystem där fossila bränslen helt fasas ut, samtidigt
172 som vi kan hantera effektsituationen lokalt och nationellt och stärka den förnybara
173 kraftvärmeproduktionen. Biokraft och vattenkraft utgör stabila och reglerbara kraftslag som är
174 nödvändiga för att kunna fasa ut kärnkraften, tillsammans med variabel elkraft som sol och
175 vind. Även åtgärder på användarsidan som effektivisering och flexibilitet är viktiga för att
176 klara den utfasningen. Det är viktigt att kraftvärmen fortsätter utvecklas och att dess
177 konkurrenskraft stärks då de är centrala för att nå ett helt förnybart elsystem 2040.

178

179 För att minska belastningen i elnätet kan offentliga verksamheter gå före och minska
180 effektåtgången i sina byggnader. Genom att styra såväl ventilation som belysning och värme
181 samt att välja uppvärmningssystem som gynnar effektbalansen kan stora samhällsekonomiska

182 vinster göras där kapaciteten är begränsad. Statens fastighetsverk och andra förvaltande
183 offentliga organ bör få i uppdrag att minska sina effekttoppar där förbrukningen är ansträngd.
184 För att garantera stabilitet i elsystemet vid alla tidpunkter bör det också övervägas om den
185 effektreserv som Svenska Kraftnät upphandlar ska utökas. Enligt Centerpartiet ska
186 effektreserven baseras på förnybar kraftproduktion.

187 ***Integrera klimatet tydligare i beslutsfattande***

188 En grundläggande utmaning med miljölagstiftningen är att den i första hand hanterar den
189 lokala miljöpåverkan och att klimatfrågan därför inte får genomslag. Ibland finns en
190 målkonflikt mellan lokal miljöpåverkan och att minska klimatpåverkan globalt. Därför bör
191 även klimat få tydligare utrymme i lagstiftning och beslutsprocesser. Vi ser också en
192 utveckling där processerna i domstol tar allt längre tid. För att förenkla processerna, skapa
193 överskådlighet och minska okynnesöverklagandena ska olika statliga aktörers möjlighet att
194 överklaga varandras beslut minimeras.

195 Den offentliga synen måste rimligen koordineras innan en domstolsprocess initieras med stora
196 kostnader för den sökande. Det bör också övervägas att införas en avgift i senare instanser för
197 att få överklaga som enskild medborgare om hen inte är direkt berörd av förändringarna. En
198 sådan avgift återfås vid vinst i målet. Olika organisationers talerätt och möjlighet att
199 överklaga beslut bör också ses över. Det kan också vara relevant att se över konsekvenserna
200 om beslut överklagas, trots att laglig grund för överklagande saknas.

201 Sverige styrs av internationella konventioner och EU-rätt när det gäller vilka som har talerätt.
202 Århuskonventionen vilar på principen om att miljöfrågor hanteras bäst med deltagande från
203 den berörda allmänheten. Centerpartiet anser att närhetsprincipen bör lyftas fram tydligare
204 avseende vilka som har rätt att delta i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i
205 miljöfrågor.

206 ***En transportsektor utan fossila utsläpp***

207 För att nå utsläppsmålen i transportsektorn krävs en mångfald av tekniker och drivmedel.
208 Möjligheterna varierar dessutom mellan de olika transportslagen. Det är lätt att fokusera
209 enbart på elektrifiering via batterier och att diskutera vilket miljöalternativ som är bäst.
210 Verkligheten handlar dock om att plocka bort det sämsta, det fossila, snarare än att peka ut
211 enskilda vinnare. Det kommer behövas en mångfald av tekniker. Vi behöver bränslen som
212 fungerar i dagens motorer, eftersom nya bilar som säljs kommer att köras långt in på 2030-
213 talet. Vi behöver förnybara bränslen för tyngre fordon som inte lika lätt elektrifieras och vi
214 behöver ökad effektivitet i motorerna för de lättare fordonen. Det är därför viktigt att bygga ut
215 en grundläggande fossilfri tankning och laddning för en mängd olika bränslen. Det finns
216 också skäl att överväga viss konvertering. De bilarna skall då självklart kunna ta del av
217 stimulansåtgärder som ges till miljöbilar. Om en bilägare väljer att konvertera sin bil ska hen
218 kunna finansiera det inom ramen för det gröna avdraget. Det gröna avdraget är Centerpartiets
219 förslag för skatteavdrag för gröna investeringar, där privatpersoner likt ROT och RUT kan
220 göra avdrag för kostnaden direkt på fakturan, till exempel vid investering i solceller och
221 energilagring och laddboxar.

222 För att öka andelen miljöbilar som stannar i Sverige istället för att exporteras efter bara ett par
223 år bör det svenska skattesystemet ses över. Centerpartiet har länge drivit frågor om att göra
224 ägandet av miljöbilar mer fördelaktigt genom att ge kommuner beslutanderätt över sådant
225 som differentierad trängselskatt och parkeringsavgifter. Kommuner måste helt enkelt få
226 möjlighet att ge rabatt till miljöbilar i förhållande till andra bilar, då de ofta hjälper till att
227 förbättra den lokala miljön i form av exempelvis minskat buller och partikelutsläpp. Staten
228 bör också ta ett större ansvar att bygga ut infrastrukturen för fossilfri tankning och laddning,

229 genom upphandling, där det idag inte är kommersiellt gångbart. Den elektrifieringsstrategi
230 som Centerpartiet tidigare föreslagit måste omgående skapas och få genomslag för att
231 underlätta för den gröna omställningen av transportsektorn. Elektrifierade fordon möter idag
232 andra problem än fordon med flytande bränslen och lagstiftningen har inte hunnit med.

233 Olika transportslag samverkar i hela transportarbetet och alla transportslag måste uppnå en
234 högre klimateffektivitet. Även de riktigt tunga transporterna så som sjöfart och järnväg
235 behöver ställa om. Fartyg bör använda land-ström, istället för att ligga med motorer igång i
236 hamn. Ett sätt att styra över mot mer elanvändning i hamn, är att införa miljözoner, så att
237 endast de fartyg som ansluter till landströmmen får komma in i citynära hamnarna, medan de
238 som fortsätter gå på tomgång och släppa ut stora mängder partiklar, får lägga sig i
239 ytterhamnar. Det skulle ge tydliga incitament för kryssningsfartygen att investera i
240 anslutningsutrustning. Sådan utrustning bör också standardiseras på europeisk och
241 internationell nivå. Även järnvägssträckor som idag använder diesellok behöver hitta
242 alternativ. Att subventionera fossil diesel är långsiktigt inte hållbart, och alternativen till fossil
243 energi till exempelvis lok och sjöfart måste utvecklas och främjas. Trafikverket bör få i
244 uppdrag att testa vätgaståg på en eller flera utvalda sträckor där elektrifiering inte är att vänta
245 inom överskådlig tid, i syfte att ersätta diesellok. Längre och tyngre fordon i hela
246 transportsystemet är också en viktig åtgärd för att öka klimateffektiviteten i transportarbetet.

247 **Sveriges produktion av biodrivmedel måste öka**

248 Sverige har kommit långt vad gäller användningen av förnybar energi i transportsektorn. Idag
249 är ungefär var femte liter förnybar. Tyvärr produceras endast en marginell andel i
250 biodrivmedel Sverige trots fantastiska förutsättningar. För att andra länder också ska kunna
251 utnyttja biodrivmedel i högre grad måste produktionen samlat i världen öka. Här finns en
252 enorm potentiell marknad för Sverige och de svenska gröna näringarna. Det kan förutom
253 klimatnytta skapa nya jobbtillfällen och ökade resurser till landsbygden. Vårt mål är att
254 Sverige ska vara världens bästa land för gröna investeringar.

255 Idag går en stor andel av världsproduktionen av till exempel HVO till den svenska
256 marknaden. Av den totala användningen av biodrivmedel importeras ungefär 85 procent. Det
257 är inte rimligt när vi själva har så goda förutsättningar att producera biodrivmedel med hög
258 klimatnytta. På samma sätt som Sverige kan agera Europas gröna batteri genom att producera
259 och sälja förnybar energi från våra fantastiska naturresurser kan vi göra skillnad inte bara i
260 vårt eget land, utan även vår omvärld, både med tekniskt kunnande och via produktion av
261 förnybara drivmedel. Det är en god affär för Sverige, och säkerhetspolitiskt viktigt att Sverige
262 blir mer självförsörjande på biodrivmedel.

263
264 För att få investeringar på plats krävs långsiktighet. Nödvändiga investeringar räknas i flera
265 tiotals miljarder kronor och avskrivningstiderna sträcker sig över mycket lång tid.
266 Centerpartiet vill tillsätta en branschkommission som utreder hur förutsättningarna för
267 inhemsk produktion av biodrivmedel kan förbättras i syfte att realisera den fulla potentialen.
268 Politiken för biodrivmedel i Sverige och EU är i huvudsak inriktad på att öka efterfrågan av
269 biodrivmedel. För att fortsätta utfasningen av fossila drivmedel i transportsektorn behöver vi
270 ett breddat fokus, med större incitament till inhemsk produktion. Att på olika sätt ställa
271 samma miljökrav för produktionen av råvaran på importerade biodrivmedel som gäller för
272 svensk produktion är en viktig princip som borde få betydligt större genomslag i den svenska
273 politiken och lagstiftningen på biodrivmedelsområdet, inte minst i den offentliga
274 upphandlingen av transporter och drivmedel.

275 Centerpartiet vill, samtidigt som Sverige ökar produktionen av förnybara drivmedel, även helt
276 fasa ut fossila bränslen i transportsektorn, med vissa undantag, från 2030 och anser att

277 svenskars flygresor ska ske fossilfritt senast 2040. För att möjliggöra detta krävs investeringar
278 i fossilfria bränslen som kan ersätta fossilt jetbränsle. Här krävs tydliga spelregler och goda
279 förutsättningar så att de projekt som industrin planerar verkligen blir av. Det är också av
280 högsta vikt att de reduktionsplikter som införs, för såväl flyg som den befintliga vägtrafiken,
281 inte blir ett tak för inblandningen. De aktörer som väljer att ha högre andel förnybart i sitt
282 bränsle oavsett transportslag, ska premieras för det.

283 Sverige ska vara ledande i cirkulär ekonomi

284 Konsumtion och produktion påverkar miljön på många sätt. För att minska denna påverkan
285 måste samhällets omställning till en mer ansvarsfull och hållbar produktion och konsumtion
286 intensifieras. Vårt nuvarande ekonomiska system är på många sätt linjärt när det kommer till
287 produktion och användning av varor. I cirkulär ekonomi används jordens resurser mer
288 effektivt och istället för att varor blir avfall är syftet istället att sluta kretsloppen; öka
289 återvinningen och återanvändningen och minska uttaget av naturresurser.

290 Centerpartiet anser att omställningen till mer cirkulär ekonomi går för långsamt. Vi vill öka
291 återvinningen och återanvändningen av ändliga resurser och att det offentliga tar ett tydligt
292 ansvar i omställningen av samhället är en självklarhet. Därför måste återvinningsmålen på
293 EU-nivån höjas. En gemensam standard för återvinning behöver tas fram för hela EU. Många
294 plaster är exempelvis inte möjliga att återvinna idag. Genom att i betydligt högre grad
295 använda plaster som kan cirkuleras minskas avfallsmängderna. Det behövs också
296 kvalitetsstandarder på avfall för att underlätta handel med återvinningsbara material och
297 kunna kontrollera kvaliteten. Även på EU-nivå måste ansvar tas för att skapa gemensamma
298 riktlinjer. Många svenska innovationer ligger i framkant; biogasproduktion, utvinning av
299 fosfor, återvunnen plastråvara eller bioplaster i plastförpackningar är alla sådana goda
300 exempel.

301 Arbetet med cirkulär ekonomi behöver konkretiseras och hållas samman. Det är inte alltid en
302 mångfald av skarpa styrmedel som behövs, utan erfarenheten från Finland är bland annat att
303 det handlar mer om att samla greppet för att ge de aktörer som berörs en helhet och trygghet i
304 sitt arbete. Det är viktigt, inte minst för att skapa förutsättningar för långsiktiga investeringar.
305 Sverige gör redan mycket bra i linje med det cirkulära tänket, men ett mål, ett samlat arbete
306 och ett gemensamt synsätt saknas. Ett ökat cirkulärt tänk är viktigt inte minst i ljuset av en
307 ökad elektrifiering av transportsektorn. Det krävs effektiva verktyg, krav och återvinningsmål
308 för bilbatterier. Sverige har alla förutsättningar att bli världsledande i omställningen till mer
309 cirkulär ekonomi. För att möjliggöra detta bör en strategi för att uppmuntra omställningen
310 antas som samlar mål och visioner samt stakar ut de konkreta styrmedel som krävs. Det finns
311 insamlingsmål nationellt som bör höjas och kopplas till ekonomiska styrmedel för insamlade
312 företag och på europeisk nivå bör bindande insamlings- och återvinningsmål sättas, till
313 exempel för textilier vars klimatpåverkan globalt måste minska. Det inkluderar också arbetet
314 mot en plastfri miljö och utvecklingen mot mer biobaserade och i naturen nedbrytbara plaster
315 och gröna kemikalier.

316 ***Minska skräpet och stärk producentansvaret***

317 Ett av våra stora problem både i Sverige och internationellt är nedskräpning. Det finns snart
318 mer plast i våra hav än det finns fisk. Och utvecklingen ser inte ut att vända. Här behövs
319 krafttag. Både genom att fasa ut olika typer av engångsartiklar och genom att lägga ett större
320 ansvar på producenterna för att minska nedskräpningen. Vi vill höja ambitionsnivån för vilka
321 engångsplaster som ska förbjudas i EU och att förbudet mot engångsartiklar i plats ska utökas
322 och till år 2025 omfatta fler produkter. Exempelvis dryckesmuggar och lock,

323 godisförpackningar, matlådor och snabbmatsförpackningar. Mer plast som kan återvinnas
324 måste återvinnas i EU. En gemensam standard för återvinning behöver tas fram för hela EU,
325 som säkerställer kvalitet. På så vis får producenterna en råvara de kan lita på håller måttet för
326 återanvändning. Centerpartiet har varit pådrivande för att implementera en högre avgift på
327 plastpåsar för att minska användningen av dessa, något som nu kommer att införas.

328 Att städa längs med vägar och i våra städer kostar varje år enorma summor. Det finns inga
329 officiella siffror men en uppskattning som Håll Sverige Rent gjort är att nedskräpningen
330 kostar svenska kommuner två miljarder kronor varje år. Det är dessutom bara de mer direkta
331 kostnaderna och inte inbegripet den miljökada som mycket av nedskräpningen orsakar. Ett
332 producentansvar för nedskräpning skulle lägga kostnaden för nedskräpningen på de som sätter
333 produkter på marknaden som sedan slängs på fel ställe. Ett sätt att undvika kostnaden för
334 producenten kan vara att införa ett pantsystem för att få tillbaka produkterna in i ett cirkulärt
335 kretslopp, något som redan finns idag för plastpåsar och snusdosor. En mycket stor del av
336 skräpet består exempelvis av fimpar och snabbmatsförpackningar. Genom att skapa
337 ekonomiska incitament kan nya förpackningar utvecklas, ett gott exempel är innovationen
338 med lock i snusdosor som avsevärt minskar antalet prillor på fel plats. Liknande
339 förpackningar finns för exempelvis cigaretter, men används och säljs i mycket liten skala.

340 ***Ett svenskt Silicon Valley för grön teknik***

341 Sverige har fantastiska förutsättningar att leverera de gröna innovationer som världen
342 efterfrågar för att nå Parisavtalets mål och mer cirkulär ekonomi. Vi har en tradition av
343 innovativa människor och företag, vi har en välutbildad befolkning och vi har stor
344 trovärdighet inom grön teknik. Att USA:s ambassadör i Sverige under Barack Obama hade
345 som ett av sina stora huvuduppdrag att leta efter intressanta bolag och tekniker i Sverige är
346 ingen slump. När vi skapar och exporterar framtidens tekniker ger det inte bara fler jobb och
347 företag här utan vi levererar klimatnytta som går långt bortom våra 0,2 procent av världens
348 utsläpp.

349 Det offentliga behöver ta ett större ansvar för innovativa upphandlingar och tuffa krav för att
350 ge trygga volymer till den vågar ta risken och ansvaret att skapa och leverera
351 spjutspetsteknologi.

352 När den svenska exportstrategin uppdateras bör utgångspunkten självklart vara att fokusera på
353 grön teknik och att exportera klimatsmarta produkter och tjänster. De svenska systemen för
354 exempelvis fjärrvärme och biogas är världsledande och på många andra områden har vi
355 spjutspetsteknik som kan göra stor skillnad på miljöområdet, samtidigt som det skapar
356 exportintäkter till Sverige. Det är också en självklarhet att de exportfrämjande åtgärder som
357 finns, exempelvis exportkrediter, ska gå i linje med Parisavtalet. Mer av EU:s forsknings- och
358 innovationsmedel bör också gå till innovationer inom miljö och klimat.

359 För att ytterligare öka Sveriges attraktivitet som innovationsland bör ett antal pristävlingar,
360 likt den amerikanska stiftelsen X-prize, utlysas. X-Prize har i USA finansierat flera
361 innovationer som syftar till att utveckla ett mer hållbart samhälle. Det offentliga utlyser en
362 prissumma för den första som lyckas med en viss innovation till ett förutbestämt pris. Ett sätt
363 att bidra till innovationskraft och investeringsvilja. Speciellt inom områden där det kan vara
364 svårt att idag hitta motivation eller tydliga drivkrafter för marknaden att teknikutveckla.

365 ***Offentlig upphandling som verktyg***

366 Offentlig upphandling behöver bli ett bättre och mer kraftfullt verktyg för att åstadkomma
367 lägre klimatutsläpp, mindre gifter i vår vardag och driva utvecklingen mot cirkulära system.
368 De miljö- och klimatmål som det offentliga sätter upp är det också rimligt och nödvändigt att
369 det offentliga hjälper till att uppfylla. Detta kan möjliggöras genom förstärkta

370 informationsinsatser, fortsatt arbete med upphandlingskriterier och genom att införa
371 grundläggande hållbarhetskrav i lagen om offentlig upphandling. Upphandlingsmyndigheten
372 har tagit fram olika krav som det offentliga kan använda sig av för att ställa tuffare miljökrav.
373 De finns olika ambitionsnivå och de är frivilliga att använda. På den statliga nivån är det dock
374 lämpligt att ett lägsta golv i form av de baskrav som kan ställas också ställs. Ett mål bör också
375 vara att andelen avancerade och spjutspetskrav ökar.

376 Som exempel står Trafikverket för en mycket stor del av den svenska användningen av
377 betong/cement. Det finns ny teknik som minskar utsläppen kraftigt, men den är något dyrare,
378 vilket gör att den inte köps in. Utan efterfrågan blir kostnaderna högre och tekniken utvecklas
379 inte i samma grad. Staten bör därför ta ansvar för att bidra till att pressa priser och utveckla
380 tekniken för mer klimatsmart cement. Även om kostnaderna är betydande för producenterna
381 ökar inte kostnaden för den sammansatta slutprodukten nämnvärt. Enligt studier från
382 Chalmers handlar det för stål- och cementindustrins del om ungefär en halv procent i ökad
383 kostnad för konsumenten vid köp av exempelvis en bil eller ett hus. I Nederländerna finns en
384 modell med klimatrabatt för klimatsmarta anbud. Den bör utredas även i Sverige för att se om
385 det kan passa in i vår lagstiftning. Det skulle göra att klimatsmarta alternativ gynnas, eller
386 åtminstone inte missgynnas, jämfört med andra anbud.

387 Det finns även goda exempel på branschinitiativ som syftar till att öka och förbättra
388 hållbarheten. ”Fair transport” är ett frivilligt certifieringssystem från åkeribranschen med
389 tydliga hållbarhetsmål som ställer krav i transportkedjan.

390 **Vattenförsörjning i ett torrare klimat**

391 God tillgång till vatten har länge varit en självklarhet i stora delar av Sverige. De senaste
392 somrarna har dock visat att det inte längre kan tas för givet. Bevattningsförbud och låga
393 grundvattennivåer har blivit allt vanligare runtom i landet. Dricksvatten är ett livsmedel och
394 vatten är en livsavgörande resurs som vi behöver hushålla med i högre grad. Genom enkla
395 åtgärder kan den onödiga förbrukningen minska betydligt och förutsättningar för fortsatt god
396 tillgång på både dricksvatten och vatten till bevattning med mera säkerställas. Vi måste se
397 över klimatanpassningsstrategier både på EU-nivå och i Sverige för att bättre kunna hantera
398 torka och skogsbränder.

399 Det finns idag ett stort behov av investeringar i VA-nätet för renovering i gamla ledningar.
400 Att kommunerna idag inte får fondera medel för kommande renovering är ett problem som
401 behöver åtgärdas. Det innebär att många kommuner har begränsade resurser för att restaurera
402 VA-nätet och att enbart höja VA-taxan åtgärdar inte problemet, eftersom fondering av medel
403 är otillåtet. Det vill Centerpartiet ändra på. Samtidigt anser Centerpartiet att det behövs mer
404 resurser för reinvesteringar och klimatsäkring av VA-systemet. Därför bör en vattenavgift
405 införas på offentligt vatten som delvis kan finansiera den typen av renoveringsbehov.
406 Modellen för hur dessa medel ska gå till investeringar behöver utredas, det kan till exempel
407 ska via en VA-fond eller genom en regionaliserad skatt Det skulle ge ökade incitament att
408 hushålla med vattenförbrukningen och skapa förutsättningar för mer reinvesteringar i VA-
409 nätet. Olika typer av sådana avgifter finns i vår omvärld, exempelvis Nederländerna där det
410 varje år avsätts stora summor för att klimatsäkra vattenförsörjningen.

411 Centerpartiet vill ställa ökade krav på utformningen av produkter, så kallade ekodesignkrav.
412 Det har gjorts framgångsrikt på energiområdet när det gäller exempelvis glödlampor och
413 kylskåp. Genom att införa liknande krav på duschar, blandare och toaletter kan stora mängder
414 vatten sparas och vattensnåla alternativ kan främjas, till exempel snålspolande toaletter eller
415 toaletter som använder gråvatten (vatten från bad, disk och tvätt) för spolning. Studier gör
416 gällande att vattenförbrukningen i hushållen kan minskas med upp till 50 procent med rätt

417 åtgärder. En bonus i sammanhanget är att en stor del av besparingen sker på varmvatten, vars
418 uppvärmning påverkar effektsituationen i elsystemet negativt. Det finns alltså dubbla
419 anledningar till att fasa ut de sämsta produkterna. Här finns även ett behov av att uppdatera
420 rådande byggnormer. Det är också rimligt att konsumenterna betalar för sin förbrukning av
421 vatten i större utsträckning än idag.

422 Centerpartiet vill att individuell mätning ska införas i all nybyggnation och större
423 renoveringar av flerfamiljshus. Det minskar inte bara konsumtionen, utan är också en
424 rättvisefråga. Mindre hushåll, ofta studenter och pensionärer, ska inte subventionera större
425 hushålls förbrukning, vilket sker när totalförbrukningen slås ut lika på allas hyra.

426 För Centerpartiet är det en bärande princip att den som står för en miljöpåverkan också ska
427 betala dess kostnader. Det är därför orimligt att det idag går att sätta ett läkemedel på
428 marknaden som inte kan renas i befintliga reningsverk. Att kommunerna och VA-kollektivet
429 ska bära ansvaret för att investera i sådan teknik blir dessutom orimligt dyrt. Istället bör ett
430 producentansvar på läkemedel införas. På så sätt styrs läkemedelsförsäljningen mot mediciner
431 där miljöpåverkan är lägre, i de fall utbytbarhet finns. Det är också rimligt att
432 läkemedelsbolagen är med och finansierar investeringar i reningsteknik för att rena
433 läkemedelsrester på samma sätt som förpackningsindustrin har ansvar att ta hand om sitt eget
434 avfall. Genom ett samlat ansvar för industrin drivs också innovation och kostnadsreduktion
435 effektivare än om varje enskild kommun ska investera och driva frågan.

436 Även i landskapet finns stora möjligheter att använda vattnet effektivare. Vi ser ett behov av
437 översyn av dagens vattenlagstiftning så att den inte bara anpassas till att leda bort vatten utan
438 även samla upp vatten. Det kan till exempel handla om att anlägga bevattningsdammar och
439 kombidammar. Sådana dammar kan dessutom vara värdefulla platser för att öka den
440 biologiska mångfalden. Staten bör även ta initiativ till att ytterligare kartlägga vilka
441 underjordiska vattenresurser som kan finnas med hjälp av ny karteringsteknik för att få veta
442 hur stora och tillgängliga de är och stimulera initiativ och innovationer för
443 grundvattenåterskapning.

444 Närodlad mat i samklang med miljön

445 Sverige har en livsmedelsproduktion och ett jordbruk i världsklass när det gäller miljö och
446 djurskydd. Men, det finns fortfarande utmaningar att hantera när det kommer till
447 klimatpåverkan från livsmedelssektorn. Enligt Naturvårdsverket står utsläppen enbart från
448 matsvinnet för två miljoner ton koldioxidekvivalenter per år. Det är nästan en tredjedel av
449 jordbrukssektorns utsläpp. För vissa varor är svinnet så högt att en av två matkassar slängs.
450 Till det kommer den vattenförbrukning, växtskyddsmedel och annat som krävs för att
451 producera mat som sedan bara slängs. Majoriteten uppstår i hushållen, men även i butikerna
452 finns stort svinn. Retursystemen för mejeriprodukter och bröd minskar affärernas incitament
453 att försöka sälja slut på dessa livsmedel, eftersom de kan återlämna varorna nästan utan
454 kostnad.

455 Att minska matsvinnet är bra för miljön på en mängd olika sätt. FN:s hållbarhetsmål för
456 matavfall till 2030 innebär att matsvinnet ska halveras i butik- och konsumentledet. Sveriges
457 mål är att insatser ska vidtas så att senast år 2020 sorteras minst 50 procent av matavfallet från
458 hushåll, storkök, butiker och restauranger ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas
459 tillvara, och minst 40 procent av matavfallet behandlas så att även energi tas tillvara.
460 Centerpartiet anser att Sveriges målsättningar bör höjas och anser att det bör införas krav på
461 obligatorisk insamling av matavfall.

462 Det är angeläget att minska matsvinnet från näringsverksamheter som restauranger, storkök
463 och butiker. I Frankrike finns sedan ett antal år tillbaka ett förbud mot matsvinn från butiker.
464 Butiker får helt enkelt inte får slänga mat. Den ska reas bort eller skänkas om den inte är
465 oätlig. På vissa håll i Sverige finns liknande system på frivillig basis, det är positivt men
466 deltagandet är relativt litet. Fler vägar att stimulera den verksamheten bör prövas, det kan
467 exempelvis göras genom en avgift på matavfall som slängs från större näringsverksamheter.

468 Centerpartiet vill stärka individernas möjlighet till medvetna val i mataffären. För
469 konsumenten är det idag svårt att göra ett upplyst val när det kommer till klimataspekter från
470 livsmedel. Maten står för ungefär en fjärdedel av de svenska utsläppen av klimatgaser.
471 Samtidigt vill tre av fyra konsumenter kunna välja mat med lägre klimatpåverkan.
472 Centerpartiet vill därför se en tydlig, obligatorisk, klimatmärkning av livsmedel likt
473 näringsdeklarationerna för att konsumentens val ska underlättas. Klimatmärkningen bör
474 omfatta såväl importerade som inhemskt producerade livsmedel och utsläppen ska beräknas
475 ur ett livscykelperspektiv, där utsläpp från transporter och förpackningar ingår. Inledningsvis
476 bör de produkter med högst klimatavtryck omfattas, i förlängningen bör även fler varor och
477 tjänster omfattas av sådana deklarerationer.

478 ***Ett hållbart jordbruk i världsklass***

479 Sveriges jordbruk levererar idag en klimatomått effektiv produktion av livsmedel.
480 Centerpartiet vill se ett mål om fossilfritt jordbruk 2030. Samtidigt som vi vill stödja
481 omställningen i branschen och stimulera initiativ för ett fossilfritt jordbruk, till exempel
482 genom en klimatbonus för dem som ställer om till förnybar drift. Vi vill också premiera
483 initiativ för att lantbruket ska kunna producera sin egen energi, potentialen är enorm för
484 lantbruket att producera sitt eget drivmedel, till exempel med diesel från svenskodlad raps
485 eller genom en ökad produktion och användning av biogas för el, värme och drivmedel. En
486 stor utmaning är dock fortfarande att minska jord- och skogsbrukets användning av fossil
487 diesel, med bibehållen konkurrenskraft och likvärdiga villkor jämfört med konkurrentländer.
488 Samtidigt behöver även dessa arbetsmaskiner ställa om. I takt med att lantbrukets omställning
489 sker kan även skattenedsättningen på fossil diesel fasas ut.

490 Nedsättningen av dieselskatten kan då skatteväxlas mot andra miljöersättningar och det fossila
491 bränslet behöver ersättas med förnybart. Det är idag ett stort problem att de som vill ställa om
492 till förnybara drivmedel får ökade kostnader, eftersom exempelvis HVO100 redan är
493 skattebefriat och därför får sämre konkurrenskraft när den fossila dieseln skatterabatteras.
494 Genom att ställa om till förnybar energi kan jordbruket, och samhällets, sårbarhet minska och
495 graden av självförsörjning kan öka.

496 **Stärkt biologisk mångfald**

497 Enligt FN:s vetenskapliga expertpanel för biologisk mångfald hotas upp emot en miljon av
498 jordens åtta miljoner arter av utrotning. Hotet mot den biologiska mångfalden är på många
499 sätt mer akut än klimatkrisen. Klimatkrisen är en av de drivande faktorerna, men även hur vi
500 idag planerar våra samhällen, odlar vår mat och producerar vår energi påverkar i stor grad den
501 biologiska mångfalden. Även om klimatkrisen får en lösning kommer hotet mot den
502 biologiska mångfalden att kräva ytterligare kraftfulla insatser. Att skydda värdefull natur och
503 hotade arter är en viktig uppgift för den internationella miljöpolitiken. Trycket på
504 ekosystemen ökar och den biologiska mångfalden minskar - denna trend måste brytas. Det är
505 extremt viktigt att hålla i och stärka det arbete som sker inom ramen för FN:s konvention för
506 biologisk mångfald. Det krävs större globala insatser för att nå uppsatta mål för den
507 biologiska mångfalden, inte minst i ljuset av att målen för 2020 inte ser ut att uppnås. För

508 Centerpartiet är de som verkar nära naturen en viktig del i att den biologiska mångfalden
509 bevaras. Därför vill vi utveckla metoder och styrmedel som utgår från att enskilda markägare
510 kan och vill vara med i arbetet för biologisk mångfald – och ersätts för den nytta de bidrar till.
511 Ett öppet och rikt odlingslandskap och ett aktivt skogsbruk är en förutsättning för en biologisk
512 mångfald.

513 De ersättningar som idag finns för bevarande och förbättringar av kulturmiljöer och
514 miljö kvalitet, så som biologisk mångfald, handlar om att kompensera lantbrukare för vad det
515 kostar att vidta bestämda åtgärder, oavsett om dessa leder till önskade resultat eller inte. De
516 uppfattas som byråkratiska och kräver mycket kontroll. I nästa landsbygdsprogram, med
517 start 2021, bör Sverige istället gå över till mer resultat- och värdebaserade miljöersättningar.
518 Det vill säga ersättningar som utgår från vad stödmottagaren levererar och speglar samhällets
519 värdering av miljönytta. Det finns god erfarenhet under lång tid från dessa system i bland
520 annat Tyskland. Inventeringarna görs av lantbrukarna själva och utgår ifrån ett antal
521 nyckelarter som ger indikation på den biologiska mångfalden och ger ersättning därefter.
522 Systemet ger också mer resultat för pengarna, eftersom det offentliga kan prioritera
523 ersättningar framför kontroll och inventering. Det bör också genomföras fler försök med
524 värde- och resultatbaserade ersättningar på andra miljöområden, så som övergödning, så att
525 samhället betalar för miljönyttan, istället för vissa åtgärder. Vi vill se fler incitamentsystem så
526 att de än mer kan bidra i naturvårdsarbetet, därför bör ett system för ekologisk kompensation
527 utredas.

528 Centerpartiet anser att tillverkare av kemikalier och läkemedel ska ta ett större ansvar för att
529 minska sina utsläpp eftersom det skadar den biologiska mångfalden. Åtgärder för att stärka
530 den biologiska mångfalden måste också integreras tydligare i stadsplaneringen och i
531 kommunernas ansvar. Det ska vara en självklarhet att ytor som det offentliga förfogar över
532 brukas och används på ett sätt som gynnar den biologiska mångfalden. Många
533 infrastrukturmiljöer, såsom vägkanter, banvallar, stationsområden, trädskyddsområden,
534 bangårdar och flygplatser har stor potential att utgöra attraktiva miljöer och spridningsvägar
535 för exempelvis pollinatörer. En annan offentlig yta som kan användas bättre är marken under
536 Svenska Kraftnäts stamnätledningar. Dessa ytor röjs regelbundet och kan, rätt skött, utgöra
537 viktiga spridningskorridorer för arter. De privata nätbolagens nät utgör på samma sätt viktiga
538 ytor och kan användas för att gynna den biologiska mångfalden ytterligare genom kloka
539 ersättningar och ett breddat uppdrag i elnätregleringen. Det finns också många nedlagda
540 sand-, grus- och moräntäkter som med relativt enkla medel skulle kunna utgöra viktiga
541 boplatser för olika bin och steklar som annars har svårt att hitta bra boplatser.

542 En viktig åtgärd med stor nytta för den biologiska mångfalden är riktade informationsinsatser.
543 Med utökade utbildningsinsatser finns också möjlighet att nå fler privatpersoner som med
544 enkla medel kan göra stor skillnad i sitt närområde inte minst för pollinatörer. Centerpartiet
545 vill att insatser för den biologiska mångfalden, till exempel inköp av bisamhälle, ska kunna
546 ingå i det gröna avdrag som ska införas för privatpersoner - ett bidrag till viktiga
547 ekosystemtjänster.

548

549 **Centerpartiet vill att:**

- 550 1. klimatmålen i Sverige och EU skärps och att det långsiktiga målet bör vara att nå
551 klimatneutralitet 2040. Vi vill skärpa EU:s utsläppshandelssystem, genom att
552 skärpa taket för hur många utsläppsrätter som delas ut varje år, successivt minska
553 överskottet på utsläppsrätter, införa ett prisgolv, utvidga systemet till fler sektorer
554 samt ta bort möjligheten för EU:s medlemsländer att kompensera utsläppande

- 555 företag för indirekta kostnader. Incitamenten för minsutsläpp, såväl stor- som
556 småskaliga, måste stärkas. Vi vill även att samtliga av EU:s gemensamma
557 investeringsprojekt inom energi ska vara fossilfria.
558
2. Sveriges elsystem blir helt förnybart, robust och flexibelt. För att möjliggöra detta
559 vill vi att ellagen och elnätsregleringen ses över för att underlätta för ny teknik och
560 nya affärsmodeller, samt att timmätning införs för samtliga kunder i det svenska
561 elsystemet senast 2025. Centerpartiet vill också att elskatten ska bli mer flexibel.
562
563
3. klimatet integreras tydligare i lagstiftningen och beslutsfattandet. Vi vill se en
564 effektivare tillståndsprovning för klimat- och miljöinvesteringar. Ett nytt mål om
565 halverade tider för miljötillståndsprocesser ska införas. En översyn av möjligheter,
566 kostnader och konsekvenser av att överklaga beslut bör också göras i syfte att
567 minska okynnesöverklaganden.
568
569
4. Sverige ska vara nettoproducent av förnybara drivmedel och världsledande i
570 användning av dessa. Vi vill fasa ut fossila bränslen i transportsektorn till 2030,
571 med vissa undantag. 2040 ska all flygtrafik i Sverige ske fossilfritt. För att
572 möjliggöra detta bör regelverk ses över och en branschkommission omgående
573 tillsättas så att drivmedelsproduktion i större skala kan komma till stånd.
574
575
5. staten bör ta ett större ansvar att, genom upphandling, bygga ut infrastrukturen för
576 fossilfri laddning och tankning i hela landet. Trafikverket bör dessutom få i
577 uppdrag att upphandla vätgastång på en eller flera utvalda sträckor. Miljözoner för
578 sjöfarten bör införas för att styra mot anslutning till landström när fartygen ligger i
579 hamn.
580
581
6. en nationell strategi för biobaserad, cirkulär ekonomi tas fram som syftar till att
582 Sverige ska vara världsledande i omställningen. Ett producentansvar för
583 nedskräpning införs. Den som sätter en produkt på marknaden som sedan inte
584 återvinns eller bryts ned, skall stå för kostnaden. Centerpartiet vill dessutom att
585 förbudet mot engångsartiklar i plats ska utökas och till år 2025 omfatta fler
586 produkter och att ekodesigndirektivet utökas till fler produkter samt ställer krav på
587 återvinningsbarhet.
588
589
7. statliga exportåtgärder som exportstrategin och exportkrediter ska fokusera särskilt
590 på grön teknik och grön omställning i linje med Parisavtalet. Vidare bör Sverige
591 utlysa ett antal innovationstävlingar för att driva utveckling på områden med
592 mindre kommersiell kraft samt att Sverige strävar efter att bli ett Silicon Valley för
593 klimatinnovationer och grön teknik.
594
595
8. upphandling används som ett kraftfullt verktyg för hållbar omställning. Ett lägsta
596 golv, motsvarande basnivån i Upphandlingsmyndighetens krav införs för all statlig
597 upphandling. Ett mål bör också införas för att öka andelen upphandlingar som
598 ställer ytterligare krav på klimat och miljö.
599
600
9. vattenanvändningen och -hanteringen effektiviseras och förbättras. Vi vill införa
601 en vattenavgift på offentligt vatten som delvis ska bekosta nödvändiga
602 investeringar och klimatanpassning i VA-infrastruktur. Det ska ställas tydliga
603

- 604 ekodesignkrav för produkter som används vid vattenförbrukning, i syfte att nå en
605 mer effektiv vattenanvändning. Ett producentansvar för läkemedelsrester i vatten
606 ska införas.
607
- 608 10. målen för matsamling och energiåtervinning av biologiskt avfall skärps och fler
609 vägar att minska matsvinnet bör prövas, exempelvis genom en avgift på matavfall
610 som slängs från större näringsverksamheter. Livsmedel ska också omfattas av en
611 obligatorisk klimatmärkning som på ett enkelt sätt visar produktens klimatavtryck.
612
- 613 11. Sverige ska kraftigt minska fossilanvändningen i lantbruket och det fossila bränslet
614 behöver ersättas med förnybart. Nuvarande subventioner kan då skatteväxlas mot
615 ökade miljöersättningar för biologisk mångfald. Statliga myndigheter och
616 kommuner bör i högre grad värna den biologiska mångfalden utmed sin
617 infrastruktur samt i samhällsplaneringen.
618

Centerstudenter reserverar sig till förmån för egen att-sats 2:

Sveriges elsystem blir helt fossilfritt, robust och flexibelt. För att möjliggöra detta vill vi att ellagen och elnätsregleringen ses över för att underlätta för ny teknik och nya affärsmodeller, samt att timmätning införs för samtliga kunder i det svenska elsystemet senast 2025. Svenska Kraftnäts ansvar ska utökas till att omfatta den långsiktiga utvecklingen och balansen på elmarknaden. Centerpartiet vill också att energiskatten på el slopas för att skapa tydligare marknadssignaler.

Åke Carlson och Centerstudenter reserverar sig till förmån för egen att-sats 3:

klimatet integreras tydligare i lagstiftningen och beslutsfattandet. Klimatmålen ska inkluderas i den samlade bedömningen i miljöbalken. Vi vill se en effektivare tillståndsprovning för klimat- och miljöinvesteringar. Ett nytt mål om halverade tider för miljötillståndsprocesser ska införas. En översyn av möjligheter, kostnader och konsekvenser av att överklaga beslut bör också göras i syfte att minska okynnesöverklaganden.

619